

D.51/2017

Yargıtay/Hukuk : 110/2014
(Lefkoşa Dava No:2646/2013)

YÜKSEK MAHKEME HUZURUNDA.

Mahkeme Heyeti : Ahmet Kalkan, Gülden Çiftçioğlu, Beril Çağdal

İstinaf eden : Tasfiye halindeki Allianz Sigorta Anonim
Şirketi, Tasfiye Memuru Miraç Çek vasıtasıyla
Lefkoşa.
(Davalı)

ile

Aleyhine istinaf edilen : Mehmet Erişik, Lefkoşa.
(Davacı)

A r a s ı n d a.

İstinaf eden namına : Avukat Kemal Şentürkler adına Avukat Alsevin
Hacışakiroğlu hazır.

Aleyhine istinaf edilen namına : Avukat Yusuf Tekinay hazır.

Lefkoşa Kaza Mahkemesi Kıdemli Yargıcı Bertan Özerdağ'ın,
2646/2013 sayılı davada, 30.05.2014 tarihinde verdiği karara
karşı, Davalı tarafından yapılan istinaftır.

K A R A R

Ahmet Kalkan : İstinaf Eden/Davalı, Lefkoşa Kaza Mahkemesinin
30.05.2014 tarihinde, aleyhine verdiği karara karşı istinaf,
Aleyhine İstinaf Edilen/Davacı ise mukabil istinaf dosyaladı.

İSTİNAF İLE İLGİLİ OLGULAR:

Alt Mahkemenin bulguları, emareler ve dava ile ilgili zabıtlar ışığında istinaf ile ilgili olguları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

Bundan böyle İstinaf Eden sadece Davalı, Aleyhine İstinaf Edilen ise Davacı olarak anılacaktır.

30.12.2016 tarihinde, saat 15.30 -16.00 saatleri raddelerinde, Davalının sigortalısı Karalım & Co.Ltd.in emri ile, GP 239 plakalı Scania marka kamyonu kullanan müstahdemi Müteveffa Hüseyin Burat, Lefkoşa'da Dr.Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastahanesi arkasında, Kalp ve Göğüs Hastalıkları Ayakta Tanı ve Tedavi Merkezi binası yolunda, mezkûr kamyonu sevk ve idare ederken; Merkezin bodrum inşaatına girmek için bodruma giden rampaya doğru geri geri hareket ettiği sırada, kamyonun bodrum yolundaki betona takılmasından dolayı aracın el frenini çekmeden ve aracı sabitlemeden aşağıya inmesiyle, o esnada kamyonun arkasında Karalım & Co.Ltd.in müstahdemlerinden Davacı, çalışır vaziyetteki kamyonun geri hareket etmesi sonucu, forklift ile kamyon arasına sıkışarak bedensel sakatlığa düşer oldu. Aynı kazada kamyon sürücüsü Hüseyin Burat ise vefat etti.

Davacı almış olduğu bedensel yaralar nedeniyle, Lefkoşa Kaza Mahkemesinde, Karalım & Co.Ltd. ve kamyon sürücüsü Hüseyin Burat Terekesi ve aleyhine, 6729/2008 sayılı bir dava açarak genel ve özel tazminat talep etti.

Bu dava, Davalı No.1 Karalım & Co.Ltd.in hüküm teklif etmesi üzerine, 12.12.2012 tarihinde neticelenerek, mezkur davada Davacı lehine, Davalı No.1 aleyhine 300,000TL meblağ ve

bu meblağ üzerinden tamamen tediye tarihine kadar yasal faiz, 10,000TL dava masrafı için hüküm verildi. Davalı No.2 ve 3 olan Müteveffa Hüseyin Burat Terekesi İdare Memurları aleyhindeki davalar geri çekildi.

Kazanın olduğu esnada, GP 239 plakalı Scania marka ağır vasıta kamyonu, 3.2.2006 tarihinden 3.2.2007 tarihine değin, üçüncü şahısların uğrayacakları zarar-ziyana ve risklere karşı, bu davadaki Davalı tarafından 4811-0210-00023759 No.lu poliçe ile sigortalanmış idi.

Kaza anında aracı kullanan Müteveffa Hüseyin Burat, Karalım & Co.Ltd.in müstahdemi olup, aracı işverenin emri ile kullanmaktaydı.

6729/2008 sayılı hukuk davası ikame edildiğinde Davacı, Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası'nda belirlenen süreler içerisinde, 12.12.2008 tarihinde davanın açıldığını Davalı Sigorta Şirketine yazılı olarak bildirdi.

6729/2008 sayılı davadaki hükmün ödenmemesi üzerine, Davacı, 9.4.2013 tarihinde Davalı Sigorta Şirketi aleyhine huzurumuzdaki istinafa konu davayı açarak, Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası'nın 10. maddesi altında hükümlü borç miktarının Davalı Sigorta Şirketi tarafından ödenmesini talep etti.

Davalı, Avukatı vasıtasıyla 24.9.2013 tarihinde dosyaladığı Müdafaa Takririnde, ön itiraz olarak, kazanın "yol" olarak tanımlanan yerde meydana gelmediğini, kazanın iş kazası olduğunu, iş kazalarının sigorta kapsamında olmadığını bu nedenle Davalının talep edilen zarar-ziyanı ödeme yükümlülüğü olmadığını iddia ettikten ve genel olarak olgulara

değindikten sonra Müdafaa Takririndeki iddialarına istinaden davanın reddini talep etti.

Davacının Müdafaaya Cevap Takriri dosyalaması ile layihalar teatisi tamamlanmıştır.

Davalıya yasal ihbarın zamanında verildiği, Davalı Sigorta Şirketinin 01/2/2011 tarihinde tasfiyesine emir verildiği, Tasfiye Memurunun Miraç Çek olduğu ve Şirket/İstida 4/2013 sayılı başvuru altında Davalı aleyhine dava açmak için gerekli iznin alındığı, kazanın sigorta poliçesinin geçerlilik süresinde açıldığı konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmamaktadır.

Mevcut olgu ve ibraz edilen emareleri değerlendiren Alt Mahkeme:

Kaza alanının ve rampanın park yeri olarak kullanılmadığına, kamuya açık bir yer olmadığına, kamu tarafından alışkanlıkla park olarak kullanılmadığına, Hastahane yetkilileri tarafından park yeri olarak belirlenmediğine, yasal yol olmadığına, kazanın yasanın tanımladığı bir yolda meydana gelmediğine **(Mavi 207)** ;

Fasıl 333 sayılı Yasanın 4(1) (i) maddesine göre, sigortalının işinde çalıştırılan bir kişinin çalıştırıldığı sırada ortaya çıkan bir olay sonucu ölüm veya bedensel zarara uğraması halinde, bu zararın poliçe kapsamına giremeyeceğine, Davacının yasa kuralları anlamında bu istisnaya tabi bir kişi olduğuna, Davacının işvereni tarafından düzenlenen ve işverenin adına kayıtlı olan aracın sigorta poliçesinin Davacının uğramış olduğu zarar-ziyanı kapsamasını talep etmeye hakkı olmadığına **(Mavi 213)** ;

Dava konusu kaza bu istisnaya tabi olduğu cihetle poliçe kapsamında olmadığına, dava konusu zarar-ziyanın ödenmesinin talep edilemeyeceğine ve Davalının poliçeden kaçınma hakkının mevcut olduğuna **(Mavi 215)** ;

Bununla birlikte, sigortalının haksız fiil ile ilgili dava ikame edilmeden veya ikame edilmesinden itibaren 7 gün içerisinde Davacının Yasanın 10. maddesi altında sigortacıya göndermesi gereken ihbarı gönderdiğine; Sigortacının (Davalının), sigortalısı aleyhine verilen hükümden kaçınabilmesi için sair şartların yanında Davacının davasının ikamesinden itibaren 3 ay içerisinde sigortanın sigortalısı aleyhine dava ikame etmesi gerektiğine; böyle bir davanın ikame edilmediğine; Davalının, bu dava altında kazanın oluş yerinin bir yol olmadığı ve Davacının üçüncü şahıs olmadığı hususundaki iddialarını, belirtilen şekilde ileri götürüp talepte bulunmadığından, hüküm sonrasında Yasada belirtilen menfaatten yararlanma, zararı ödememe ve poliçeden kaçınma hakkına sahip olma için yasal şartların bulunmadığına; bunu yapmayan Davalının poliçeden kaçınma hakkını kaybettiğine; Davalının itirazlarında haklı olmasına rağmen bu itirazları Yasada belirtilen şekil ve sürede ileri sürmediği cihetle itirazların bu safhada dikkate alınmasına ve hükümden kaçınma hakkı elde etmesine imkan olmadığına; bu sonuca göre, Davacının davasını ispat ettiğine; mevcut olgular ışığında Davalının 6729/2008 sayılı davaya konu hükümlü miktarı ödemesi gerektiğine bulgu yaparak, Davalı aleyhine hüküm vermiştir.

İSTİNAF SEBEPLERİ:

Davalının dosyaladığı istinaf ihbarnamesinde, (2) istinaf sebebi mevcuttur.

Davalının gerekçeleri ile ortaya koyduğu (2) istinaf sebebi özetle şöyledir:

1. Muhterem Bidayet Mahkemesi, huzurundaki şahadet ve sair olgular ışığında, Davacının trafik kazasına bağlı olarak talepte bulunabileceğini kabul etmekle hata etti.
2. Muhterem Bidayet Mahkemesi, Davalının 6729/2008 sayılı davadaki hüküm meblağlarını Davacıya ödemekle mükellef olduğuna bulgu yapmak ve Davacı lehine hüküm vermekle hata etti.

Davacı dosyaladığı mukabil istinaf ihbarnamesinde (3) istinaf sebebi ileri sürmüş olmakla beraber, mukabil istinaf sebeplerini (2) başlık altında toplamak mümkündür. Buna göre:

1. Muhterem Bidayet Mahkemesi, huzurundaki şahadet, olgular ve yasal mevzuata rağmen davaya konu kaza mahallinin yasal anlamda **"yol"** tanımına girmediğine bulgu yapmakla hata yaptı.
2. Muhterem Bidayet Mahkemesi, huzurundaki şahadet, olgular ve yasal mevzuat ışığında, Davacının **"3.kişi"** statüsünde olmadığından ve/veya Fasıl 333 altında istisnaya tabi olduğu cihetle, poliçenin zarar-ziyanı veya rizikoyu kapsamadığına, Davacının uğradığı zarar-ziyanın Davacının işvereni tarafından düzenlenen ve işvereni adına kayıtlı bulunan araç sigortasının Davacının zararını kapsamasını talep etmeye hakkı olmadığına bulgu yapmakla hata etti.

TARAFLARIN İDDİA VE ARGÜMANLARI:

Davalı Avukatı istinaftaki hitabında, konuyu üç başlık altında incelemiştir. Birincisi, Fası 333 kapsamında **"yol"** tanımı nedir?; ikincisi, Davacının üçüncü şahıs olup olmadığı; üçüncüsü ise Fası 333 madde 10'da yer ödemeden kaçınma hakkının burada uygulanıp uygulanamayacağı. Davalı Avukatının bu başlıklarla ilgili hitabı özetle şöyledir:

Birinci başlığa bağlı olarak, kazanın veya olayın meydana geldiği mahallin yol kapsamına girmediğini, Alt Mahkemenin gösterdiği yasal dayanaklara bağlı olarak kazanın yolda meydana gelmediği bulgusunda hata olmadığını, ancak **"yol"** tanımına girmeyen bir yerde meydana gelen kazanın sigorta kapsamında olamayacağını, dolayısıyla, Alt Mahkemenin kararının sonunda, meydana gelen hasarı ve yararlanmayı sigorta kapsamında kabul etmekle hata ettiğini;

İkinci başlık ile ilgili olarak, Davacının durumu Fası 333 madde 4(1)(b)(1)'deki istisnaya girmesine ve poliçe kapsamında olmasına rağmen, sonuçta poliçe kapsamında kabul edilmesinin hatalı olduğunu, olayın çok açık bir şekilde işverenin işinin ifası sırasında meydana geldiğini, iş vaktinde iş kazasında olan bir hasarın poliçe kapsamına giremeyeceğini, Davacının üçüncü şahıs olamayacağını, Alt Mahkemenin bu istisnayı saptamasına rağmen hasarı poliçe kapsamında kabul etmesinin hata olduğunu;

Üçüncü başlık ile ilgili ise, yukarıdaki gerçeklere rağmen, Alt Mahkemenin Fası 333 madde 10'a atfen Davalının tespit kararı için başvurmadığı gerekçesiyle bu hakkını ileri süremeyeceği bulgusunun hatalı olduğunu, sigorta kapsamı dışında olan bir hasarla ilgili olarak sigortacının tespit kararı için Mahkemeye müracaatının gerekmediğini, Yasanın

4(1) (b) (1)'deki istisnalara giren durumda Davalının sorumlu tutulamayacağını ileri sürerek, istinafın kabulünü ve mukabil istinafın reddini talep etti.

Davacı Avukatı ise hitabında özetle: Kaza mahallinin poliklinik hastalarının mutad olarak park yeri olarak kullandıkları bir yer olduğunu ve park yerinden geçen kamyonun geri geri gelerek rampada durduğunu, Alt Mahkemenin Fasıl 333 altındaki yol tefsirine bakması gerekirken, 21/1974 sayılı Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Yasalarındaki **"yol"** tefsirine baktığını, ancak ikisinin de aynı olduğunu, 64/1988 sayılı Yasada park yerinin tefsirinin yapıldığını, mevcut olguların kaza mahallinin yol kapsamında olduğunu gösterdiğini, Alt Mahkemenin aksi yönde bulgusunun hatalı olduğunu, Alt Mahkemenin kazanın Fasıl 333 (4) (1) (1(b) maddesi altında istisna teşkil ettiğine bulgu yapamayacağını, Müdafaa Takririnde böyle bir iddia yapılmadığını, esaslı olgu nitelikli bu iddiasının layihalarda olmadan kabul görmesinin hata olduğunu, son olarak, Alt Mahkemenin Fasıl 333 madde 10'u doğru yorumladığını ve doğru sonuca ulaştığını ileri sürerek, istinafın reddini, mukabil istinafın kabulünü talep etti.

İNCELEME:

Dava zabıtlarını, emareleri, tarafların iddia ve argümanlarını inceleyip değerlendirdik.

İstinaf ve mukabil istinaf sebepleri birbiri ile alakalı olduğundan, tüm istinaf sebeplerini birlikte incelemeyi uygun bulduk.

Buna göre;

İstinaf sebepleri:

1. Muhterem Bidayet Mahkemesi, huzurundaki şahadet ve sair olgular ışığında, Davacının trafik kazasına bağlı olarak talepte bulunabileceğini kabul etmekle hata etti.
2. Muhterem Bidayet Mahkemesi, Davalının 6729/2008 sayılı davadaki hüküm meblağlarını Davacıya ödemekle mükellef olduğuna bulgu yapmak ve Davacı lehine hüküm vermekle hata etti.

Mukabil istinaf:

1. Muhterem Bidayet Mahkemesi, huzurundaki şahadet, olgular ve yasal mevzuata rağmen davaya konu kaza mahallinin yasal anlamda **"yol"** tanımına girmediğine bulgu yapmakla hata yaptı.
2. Muhterem Bidayet Mahkemesi, huzurundaki şahadet, olgular ve yasal mevzuat ışığında, Davacının **"üçüncü kişi"** statüsünde olmadığından ve/veya Fası 333 altında istisnaya tabi olduğu cihetle, poliçenin zarar-zıyanı veya rizikoyu kapsamadığına, Davacının uğradığı zarar-zıyanın Davacının işvereni tarafından düzenlenen ve işvereni adına kayıtlı bulunan araç sigortasının Davacının zararını kapsamasını talep etmeye hakkı olmadığına bulgu yapmakla hata etti.

Bu istinafın sonucuna etki edebilecek önemli konulardan biri, kazanın ve/veya olayın **"yol"** olarak tanımlanan bir yerde meydana gelip gelmediğidir.

Kararımızın **"OLGULAR"** bölümünde verdiğimiz özetten görülebileceği gibi Alt Mahkeme, kazanın, Yasanın tanımladığı bir yolda meydana gelmediğine bulgu yaptı.

Alt Mahkeme bu sonuca ulaşırken, kazanın vuku bulduğu yerin kamuya açık bir yer olmadığını, kamu tarafından alışkanlıkla park olarak kullanılmadığını, Hastahane yetkililerinin kazanın olduğu yeri park yeri olarak belirlemediklerini tespit etti.

21/1974 sayılı Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Yasası'nın **"yol"**u tefsir ettiği 2(1) maddesine göre, herhangi bir yol, sokak, meydan, patika, açık yer ve halkın girebileceği her saha ve herhangi bir yol ile ilgili olarak kullanılan her köprü, mecra, hendek, set, menfez, yaya geçidi, destek duvarı ve işletilmesi özel olup olmadığına bakılmaksızın kamuya açık her türlü yol ve park yerleri **"yol"** olarak tefsir edilir.

Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası'nın 2(4) maddesinde tefsir edilen **"yol"**un, 21/1974 sayılı Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Yasası'ndaki **"yol"** tanımıyla hemen hemen aynı olduğu görülmektedir. Fasıl 333 sayılı Yasanın 2(1) maddesinde yer alan yol tefsiri şöyledir:

"'yol' herhangi bir yol, sokak, meydan, patika, açık yer ve halkın girebileceği her sahayı anlatır ve herhangi bir yol ile ilgili olarak kullanılan her türlü köprü, mecra, hendek, set, menfez, yaya geçidi, destek duvarı ve işletilmesi özel olup olmadığına bakılmaksızın kamuya açık her türlü yol ve park yerini de kapsar"

21/1974 sayılı Yasa ile Fasıl 333 sayılı Yasada yapılan **"yol"** tefsirinde farklılık bulunmamaktadır. Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası'ndaki tefsiri dikkate aldığımızda, **"yol"** tanımının kapsamını aşağıdaki gibi yapabiliriz.

Halkın girebileceği herhangi bir yol, sokak, meydan, patika, açık yer ve her saha, yoldur. Bu tanımlama "yol"un tefsiri bakımından esastır.

Buna bağlı olarak, herhangi bir yol ile ilgili olarak kullanılan, köprü, mecra, hendek, set, menfez, yaya geçidi, destek duvarı ve işletilmesi özel olup olmadığına bakılmaksızın, kamuya açık her türlü yol ve park yeri de yol kapsamı içerisinde kabul edilir.

Bu tanımdan çok açık şekilde anlaşılabileceği gibi, bir yerin yol kapsamına girebilmesi için, halkın girebileceği kamuya açık özellikte olması koşuldur. Bunun yanı sıra, köprü, mezra, hendek, set, menfez, yaya geçidi ve destek duvarının bir yol ile ilgili olarak kullanılması ve kamuya açık olması halinde **"yol"** sayılacağı belirtilmiş; daha da önemlisi, işletilmesi özel olup olmadığına bakılmaksızın, kamuya açık olan ve yol kapsamına giren her türlü yol ve park yerinin de yol kapsamında sayılacağı Yasada açıkça belirtilmiştir.

Alt Mahkeme, kararında, **"park yeri"**nin ne olduğunu ayrıca incelemiştir. Fası 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası'nda park yeri tefsir edilmediğinden, Alt Mahkeme park yerini, 21/1974 sayılı Yasadaki tefsirinden hareketle ve Griffin v Squires 1958 All ER 3.470 referanslı Harrison v Hill davasındaki görüşlere istinaden, park yerinin yol sayılmasının kriterlerini belirlemiştir.

Daha sonra açıklayacağımız gerekçeler ile **"park yeri"** tefsirinin bu istinafta önemi kalmayacağından, park yeri kriterleri üzerinde durmanın gerekli olmadığı kanaatindeyiz.

Kazanın oluş yerinde bir inşaat olduğu, ayaklı tedavi merkezi inşası için bodrum katının kazıldığı, bu bodrum katına ulaşmak için bir rampa yapıldığı, rampaya geri geri giren ve betona takıldığı için araçtan inen kamyon şoförü Müteveffa Hüseyin Burat'ın el frenini çekmemesi nedeniyle kamyonun geriye doğru hareketlenmesi ve Davacıyı forklift ile kamyon arasına sıkıştırması sonucu kazanın meydana geldiği ihtilâfsızdır.

Kazanın olduğu yerde inşaat alanının etrafının brandalar ile çevrili olduğu, Davacı Tanığı Mehmet Karalım tarafından kabul edilmiştir.

Alt Mahkeme, huzurundaki olgularla, inşaat alanının brandalarla çevrili olduğu, bu brandalı alan dışında park yerleri bulunduğu, kazanın meydana geldiği rampanın brandalarla çevrili alanda meydana geldiği ve sadece inşaat amaçlı araçlar ve kişilerce kullanılan bir yol olduğu, kullanım amacının da bodrum katındaki inşaat alanına ulaşmak olduğu çıkarımında bulunduktan sonra **(Mavi 205)**, kazanın Yasanın yol olarak tanımladığı bir yerde meydana gelmediğine bulgu yaptı **(Mavi 206-207)**.

Kazanın meydana geldiği rampanın inşaat alanının bodrum katına ulaşmak için yapıldığı ve etrafının güvenlik brandaları ile çevrildiği mevcut şahadetin kabul edilebilir sonucu olduğundan, Alt Mahkemenin rampanın yapılış amacı ile ilgili bulgusunda hata yoktur.

Bu meselede konu kamyonun olayın olduğu rampa üzerine geri geri girme sebebinin, inşaatın bodrum katına gitmek olduğu, kazanın rampa üzerinde meydana geldiği mevcut şahadetle ispatlanmıştır.

Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası ve 21/1974 sayılı Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Yasası'nda yer alan **"yol"** tefsirinden hareketle, yukarıda belirlediğimiz kıstaslara göre rampanın yol sayılabilmesi için bir yol ile ilgili olarak kullanılması, özel kişi tarafından işletilip işletilmediğine bakılmaksızın kamuya açık olması gerekmektedir.

Mevcut olgu ve bulgulara göre, dava konusu rampa bir yol ile ilgili olarak kullanılmadığı gibi, kamuya açık olmayan inşaatın bodrum katına ulaşmak amacıyla yapılmıştır. Kazaya konu kamyon, inşaat alanına uçarak giremeyeceğine göre, güzergah üzerinde park yerleri dahil kamuya açık alan olması, inşaat rampasını **"yol"** kapsamına sokmaz. Rampanın yol sayılabilmesi için halkın yola ulaşmak için kullandığı bir yer olması gerekmektedir. Bu gerçekten hareketle, kamuya kapalı bir alanda, inşaatın bodrum katına ulaşmak için yapılan rampa, Yasada belirlenen **"yol"** kapsamına girmediğinden, kazanın Yasanın tanımladığı bir yol içerisinde olmadığına bulgu yapan Alt Mahkeme hata etmedi.

Bu sonuca göre Davacının I. mukabil istinaf sebebi reddedilir.

Kazanın **"yol"** kapsamında olmayan bir yerde meydana geldiği tespitini yaptıktan sonra, Yasanın 4(1)(b)(i)(ii) maddesinde yer alan istisna koşullarının oluşup oluşmadığını incelemeyen önce, Yasanın 10(3) maddesinde yer alan, sigortacının ödeme yükümlülüğünden kaçınma şartlarının Alt Mahkeme tarafından doğru yorumlanıp yorumlanmadığını incelememiz gerekmektedir.

Alt Mahkeme, kararında, **"kaza, Yasanın tanımladığı bir yolda vuku bulmadığı cihetle uğranılan zarar-zıyan poliçe kapsamında talep edilemez"** (Mavi 207) tespitini yapmasına

rağmen, Davalının Yasanın 10(3) maddesindeki ödeme yükümlülüğünden kaçınma prosedürünü veya şartlarını yerine getirmediği gerekçesiyle meseleyi 10(5) maddesi altında **"poliçe şartlarının kapsadığı yükümlülük"** kapsamında değerlendirerek, Davalının hükümde belirtilen miktarı ödemesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası'nın 3(1) maddesine göre, hiçbir kimse herhangi bir yol üzerinde, üçüncü şahıslar aleyhine doğacak zararları güvenceleyen, yasa kurallarına uygun olarak ısdar edilmiş geçerli bir sigorta poliçesi olmadan araç kullanamaz.

Yorumu gerektirmeyecek kadar açık olan husus, üçüncü şahıs rizikolarına karşı sigorta poliçesi yükümlülüğünün, Yasanın **"yol"** olarak tanımladığı yerlerde motorlu araç kullanılması için getirildiğidir. Buna bağlı olarak, Emare No.4 olarak ibraz edilen sigorta poliçesinde **"yol"** izah edilmiş ve Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasası veya onu değiştiren veya yerini alan herhangi bir yasada tanımlanan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki bir yol şeklinde tarif edilerek, poliçe şartlarından biri haline getirilmiştir.

Buna göre, dava konusu poliçe, KKTC'de bir yolda meydana gelen ve üçüncü şahıslara verilen zararları güvence altına alan bir sigorta olup Yasaya uygun olarak düzenlenmiştir.

Zarar gören üçüncü şahıslara güvence sağlayan madde, Yasası'nın 10(1) maddesidir.

Bu maddeye göre, poliçe yaptıran kişi lehine, 4. maddenin (4). fıkrası kuralları uyarınca bir sigorta belgesi çıkardıktan sonra, 4. maddenin (1). fıkrasının (b) bendi uyarınca çıkarılan bir poliçenin kapsamı gereken ve poliçe

şartlarına göre kapsanmış bulunan herhangi bir yükümlülükle ilgili olarak, poliçenin sigortaladığı herhangi bir kişi aleyhine hüküm verilirse, sigortacı, poliçeyi iptal etme veya poliçeden kaçınma konusunda sahip olduğu haklara veya poliçeyi iptal etmiş veya poliçeden kaçınmış olmasına bakılmaksızın, söz konusu hükümden yararlanma hakkı olan kişilere, yükümlülükle ilgili olarak hüküm uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir para miktarını, masraf veya herhangi bir yasa veya söz konusu hüküm uyarınca söz konusu para miktarı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz olarak ödenmesi gereken para miktarıyla birlikte, bu madde kurallarına bağlı kalınması koşuluyla öder.

Bu maddeye göre, zarar gören üçüncü şahsa sigortacının ödeme yapması için:

- a) Poliçe yaptıran kişi lehine Yasanın 4(4) maddesi kuralları uyarınca bir sigorta belgesi ısdar edilmesi,
- b) Bu poliçenin Yasanın 4(1)(b) bendi uyarınca kapsaması gereken ve poliçe şartlarına göre kapsanmış bulunan herhangi bir yükümlülükle ilgili olması,
- c) Poliçenin sigortaladığı herhangi bir kişi aleyhine hüküm verilmesi,

gerekir.

Bu konuda ayrıca Nicos Protopapas v Eagle Star Insurance Co.Ltd. (1976, I JSC 10 5) davasına atıfta bulunuruz.

Huzurumuzda, Yasanın 10(2) maddesindeki koşulların oluştuğu iddiası yapılmadığı gibi, Davacının davasını ikame ettikten sonra Davalıya yasal ihbar gönderdiği kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu maddenin ayrıca incelenmesine gerek yoktur.

Yasanın 10(3) maddesi ise sigortacının ödeme yapmaktan kaçınacağı halleri düzenlemektedir.

Yasanın 10(3) maddesi aynen şöyledir:

"Hükmün verildiği yargı işleminin başlatılmasından önce veya başlatılmasını izleyen üç ay içinde açılmış olan bir davada, poliçenin içerdiği herhangi bir koşul bir yana, poliçenin esasa ilişkin bir olgunun gizlenmesi sonucu veya esasa ilişkin bir olgunun yanlış takdim edilmiş olması sonucu elde edildiği için poliçeden kaçınma hakkına sahip olduğuna dair sigortacı tarafından bir Mahkeme kararı elde edilmişse veya sigortacı tarafından poliçeden, poliçenin içerdiği herhangi bir koşul dışında bir nedenle kaçınma hakkına sahip olduğu için kaçınılmışsa bu madde kuralları uyarınca sigortacı tarafından hiçbir para miktarı ödenmez. Ancak dava yoluyla böyle bir Mahkemenin kararı elde etmiş olan bir sigortacı, sözkonusu davanın açılmasından önce başlatılmış olan bir yargı işlemi sonucu elde edilmiş bulunan herhangi bir hüküm konusunda bu madde kurallarından yararlanma hakkına sahip olmaz, meğer ki, o davanın başlatılmasından önce veya başlatılmasını izleyen yedi gün içinde, davasını dayandıracağı gizleme veya yanlış bilgi verme durumunu ve poliçeden kaçınma hakkına sahip olduğuna dair bir mahkeme kararı talep etme niyetinde olduğunu belirten bir bildirimle poliçe ile ilgili davada davalı durumunda olan kişiye açmayı tasarladığı dava konusunda bilgi vermiş olsun. Böyle bir dava ile ilgili olarak kendine bildirimde bulunulan herhangi bir kişi, istediği takdirde davada taraf olabilir."

Yukarıda iktibas edilen Yasa maddesinin birinci cümlesi, sigortacının kaçınma seçeneğinin kullanılması koşulları bakımından çok önemlidir. Yasanın 10(3) maddesi, "hükmün verildiği yargı işleminin başlatılmasından önce veya başlatılmasını izleyen 3 ay içinde açılmış olan bir davada, poliçenin içerdiği herhangi bir koşul bir yana" tümcesiyle başlamak suretiyle poliçenin içerdiği herhangi bir koşuldaki kaynaklanan sebebi, sigortacının ödemekten kaçınma koşullarından hariç tutmuştur. Türkçe kurallarına göre "**bir yana**" ifadesi bir zarftır ve "**hariç tutulursa**", "**sayılmazsa**" anlamındadır (Bkz. TDK. Sözlük) .

Original İngilizce Yasa metninde bu durum daha basit anlatılarak **"he had obtained a declaration that apart from any provision contained in the policy"** şeklinde izah edilmiştir.

Buna göre hayli karmaşık şekilde tercüme edilen Yasanın 10(3) maddesinin orijinal metnine sadık kalarak kendi içerisinde tasnif edecek olursak,

Bir sigortacı:

- I. a. Hükümün verildiği yargı işleminin başlatılmasından önce; veya
- b. Başlatılmasını izleyen 3 ay içinde açtığı bir davada,
- c. Poliçenin içerdiği koşullardan ayrı olarak,
 - i. Poliçe ile ilgili esasa ilişkin bir olgunun gizlendiğine (**non-disclosure of a material fact**); veya
 - ii. Poliçeyle ilgili esasa ilişkin bir olgunun yanlış takdim edilmiş olması sonucunda poliçenin elde edildiğine (**by a representation of, fact which false in a material particular**); veya
 - iii. Poliçenin içerdiği herhangi bir koşul dışındaki bir nedenle, kaçınma hakkına sahip olduğu için kaçındığına (**or if he has avoided the policy on the ground that he was entitled to do so apart from any provision contained in it**); ilişkin,
- d. Tespit kararı elde etmişse, bu madde kurallarına bağlı olarak hiçbir ödeme yapmaz.
- e. Sigortacı böyle bir davanın başlatılmasından önce veya başlatılmasını izleyen 7 gün içinde davasını dayandıracağı gizleme veya yanlış bilgi verme durumunu ve poliçeden kaçınma hakkına sahip olduğunu ve dava açacağını karşı tarafa bildirmek zorundadır.

Yasanın 10(3) maddesi altındaki bildirim mükellefiyetinin yasal gayesi, aşağıda referansını verdiğimiz ve tamamen aynı maddeyi yorumlayan Merchants' and Manufacturers' Insurance Co.Ltd. v Hunt (1941 I K.B 295) davasında şöyle izah edilmiştir:

"This legislation was obviously intended, inter alia, to effect a fair compromise between the two desirable but conflicting objects, on the one hand of protecting the public from the danger of impecunious tort-feasors on the roads, and on the other hand of avoiding the injustice of putting on a wholly innocent and misled insurer the whole pecuniary burden of a policy which neither in law nor in equity is his policy.

But it would have been unfair to confer this relief unconditionally.

There was an obvious danger of the injured party being deprived of the pecuniary safeguard which was the subject of sub-section 1, though the possibility of the policy being avoided in proceedings under the first part of sub-section 3 without his knowledge and even by collusion between the insurer and the insured, it was essential that the should have notice of any such action by the insurer and also to be given the right to appear in it and there defend his rights.

Both the requisites are met by the proviso to sub-section 3 which in effect creates two conditions precedent to the existence of the insurer's right to get his declaration under the first part of sub-section 3. The third party gets full notice of the ground of the insurer's claim and is given an unqualified right to become a party in the insurer's action; and it is particularly to be noted that he is given all the rights of a party to an action without any qualification upon them"

Yukarıda söylenenlerin anlamı şöyledir:

"Bu mevzuatla amaçlanan, sair şeyler yanında iki karşıt amaç arasında adil bir uzlaşa sağlamaktır. Biri, yollardaki maddi olanaklardan yoksun kişilerin haksız fiillerinin tehlikesinden halkı korumak, diğeri tamamen masum ve yanıltılmış bir sigortacının, ne hukuken ne de hakkaniyet gereği kendisine ait olan bir poliçenin maddi sorumluluğunu üstlenmesinden doğacak adaletsizliği önlemektir. Ama bu dengenin koşulsuz sağlanması adil olmazdı. Bu durumda zarar gören tarafın 1. bendle bahsedilen parasal korumadan yoksun bırakılması yönünde belirgin bir tehlike vardı. Bununla birlikte, poliçeden, 3. bendin birinci kısmında bahsedilen şekilde, onun (üçüncü şahsın) bilgisi dışında kaçınılması, hatta sigortacı ve sigortalının işbirliği yapmış olmaları halinde, sigortacının bu hareketinden üçüncü şahsın haberi olması için, davada yer alarak haklarını koruma şansı verilmesi gerekir. 3. bentte belirtilen koşula

bağlı iki gereklilik yerine getirilmelidir. Sigortacının, 3. bendin 1. kısmındaki tespit kararını elde edebilmesi için, iddialarının tüm sebeplerini üçüncü şahsa bildirmesi (notice) ve onun sigortacının davasına koşulsuz olarak katılma hakkı tanınması gerekir. Özellikle davaya taraf bir kişiye tanınan hakların aynen koşulsuz olarak ona da tanındığı belirtilmelidir."

Yasanın 10. maddesinin amacını çok açık olarak anlatan bu paragrafta, sigortacı tarafın menfaatlerinin korunması, kabahatsiz (masum) ve yanıltılmış olması halleri ile sınırlı tutulmuş, poliçenin şartlarına uyulmaması durumunda 10. maddenin 3. bendinin uygulanacağına ilişkin düzenleme getirilmemiştir.

Buna göre, Yasanın 10(3) maddesinin içeriğinden anlaşılabacağı gibi, sigortacının kaçınma hakkını kullanmak maksadıyla tespit davası açabilmesi ve buna bağlı olarak ihbar verme zorunluluğu doğması için, poliçenin içerdiği herhangi bir koşul dışındaki bir nedene dayanarak, ödeme yapmaktan kaçınma hakkına sahip olduğunu iddia etmesi gerekmektedir. **(Bu konuda Bankers & Traders Insurance Co.Ltd. v Avraam Chirodontis and another 1976 4 JSC 688 davasına atıfta bulunuruz.)**

Huzurumuzdaki meselede, sigortalanan aracın "yol"da kullanılması zorunluluğu, hem Yasanın hem de poliçenin içerdiği açık bir koşul olduğundan, Davalı Sigorta Şirketinin, sigortanın geçerliliğine yönelik yol ile ilgili iddialarda bulunması ve sigortanın geçerli olmadığını ileri sürebilmesi için ayrı ihbar vermesi veya tespit kararı elde etmesi gerekmemektedir.

Bu sonuca göre, Yargıtay/Hukuk 11/1981 D.28/1981 sayılı Güneş Sigorta v Burhan Sabunoğlu davasında Yargıtayın ifade

ettiği gibi, Davalı, üçüncü şahıs sigorta poliçesinin varlığını kabul ettiğine göre, poliçe şartlarının ihlal edilmesi nedeniyle herhangi bir sorumluluğu olmadığını ispat etmek Davalıya düşen bir yükümlülüktür. Davalı bu yükümlülüğünü yerine getirmek için, Yasanın 10(3) maddesi altında ayrı dava açarak tespit kararı elde etmesi gerekmezdi.

Bu sonuçtan hareketle, Alt Mahkeme, **"Davalının Yasanın 10(3) maddesi altındaki prosedürü yerine getirmediği, tespit kararı elde etmediği için poliçedeki şartların ihlali nedeniyle sorumluluğu olmadığı iddiasını ileri süremez"** bulgusu hatalı olmuştur.

Mevcut olguların sonucu olarak, kaza, Yasanın yol olarak tanımladığı bir yerde meydana gelmediğinden, sigorta poliçesinin şartlarının ihlal edilmesi sonucu Davalının, Sigortalısı aleyhindeki hükmü ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Bu tespit neticesinde, Davalının istinafının kabul edilmesi ve aleyhindeki hükmün iptali, Davacının davasının ret ve iptali gerekmektedir.

Bu sonuca göre, diğer istinaf sebeplerini incelememiz gerekmemektedir.

NETİCE:

Tüm yukarıdakiler ışığında,

- a. Davalının istinafının kabul edilmesine; Davacının Mukabil istinafının reddine,
- b. Davacı lehine Davalı aleyhine verilen hükmün iptaline,
- c. Davacının davasının ret ve iptaline,

d. Dava masrafları ile ilgili emir verilmemesine

KARAR verilir.

İstinaf masrafları Aleyhine İstinaf Edilen/Davacı
tarafından ödenecektir.

Ahmet Kalkan
Yargıç

Gülden Çiftçioğlu
Yargıç

Beril Çağdal
Yargıç

21 Kasım, 2017